

บทที่ 4

เทศบาลนครนครสวรรค์

4.1 ประวัติความเป็นมา

เทศบาลนครนครสวรรค์เดิมมีฐานะเป็นสุขาภิบาลเรียกว่า "เทศบาลนครนครสวรรค์" โดยมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นสุขาภิบาลเมื่อปี พ.ศ. 2457 ต่อมาเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2478 ได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลเมืองนครสวรรค์ มีเนื้อที่ 1.47 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ   จุดเขตโรงพยาบาลด้านเหนือ
ทิศใต้   จุดฝั่งแม่น้ำน่าน (แควใหญ่) ห่างจากฝั่ง 200 เมตร ด้านสถานีรถไฟปากน้ำโพ

ทิศตะวันออก   จุดถนนธรรมวิถี

ทิศตะวันตก   จุดถนนลูกเสือ ข้างวัดนครสวรรค์ (วัดหัวเมือง)

ผู้ดำรงตำแหน่งคณะเทศมนตรีชุดแรก คือ

- พระนราภัยสุนทร   นายกเทศมนตรี
- นายเจริญผล สุขารมณ์   เทศมนตรี
- นายอังกตวน ประทุมานนท์   เทศมนตรี

ผู้ดำรงตำแหน่งปลัดเทศบาลคนแรก คือ นายถวิล ศิลปกิจ ซึ่งเป็นปลัดสุขาภิบาลเมืองนครสวรรค์มาก่อน โครงสร้างการบริหารงานในครั้งนั้นประกอบด้วย หมวดกลาง ช่าง สาธารณสุข และคลัง ในปี พ.ศ. 2479 ได้เริ่มดำเนินกิจการประปาเป็นครั้งแรก โดยมีกำลังผลิตน้ำ 40 ลูกบาศก์เมตร / ชั่วโมง จำหน่ายน้ำในอัตรา 1.25 บาท / ลูกบาศก์เมตร และได้รับสัมปทานเมื่อปี พ.ศ. 2482

การบริหารงานของเทศบาลเมืองนครสวรรค์เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ชุมชนรอบนอกเขตเทศบาลมีความหนาแน่นมากขึ้น คณะผู้บริหารในสมัยนั้นซึ่งมีขุนวิวรรณ์สุขวิทยา เป็นนายกเทศมนตรี นายวิชัย ศิริภาพ นายสินธุ์ มณีไส เป็นเทศมนตรี และนายโพธิ ภมรพล เป็นปลัดเทศบาล จึงมีนโยบายขยายเขตเทศบาลออกไปอีก โดยเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2492 ได้มีพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองนครสวรรค์ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 ธันวาคม

พ.ศ. 2493 เป็นต้นไป ขยายเนื้อที่เป็น 8.85 ตารางกิโลเมตร โดยรวมเอาท้องที่บางส่วนของตำบล วัดไทร ตำบลแควใหญ่ ตำบลบางปรองเข้าไว้ และรวมท้องที่ในเขตเทศบาลเดิมเรียกว่า " ตำบลปากน้ำโพ " มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	จดวัดไทรใต้
ทิศใต้	จดวัดพรหมจริยาวาส
ทิศตะวันออก	จดสุดทางฝั่งรถไฟฝั่งตะวันออกของสถานีรถไฟปากน้ำโพ
ทิศตะวันตก	จดเขาขาด

เมื่อท้องถิ่นเทศบาลมีความเจริญมากขึ้น คณะเทศมนตรีสมัย นายศรศักดิ์ สุวรรณเทศ เป็นนายกเทศมนตรี นายอุดม จิตราทร์ และนายวินัย ฉายประเสริฐ เป็นเทศมนตรี จึงมีนโยบายขยายเขตเทศบาลออกไปอีกประมาณ 3 เท่า โดยให้มีพื้นที่คลุมถึงศาลากลางจังหวัด นครสวรรค์ และสถานที่ราชการต่าง ๆ เหตุที่การขยายเขตครั้งแรกมิได้กำหนดให้พื้นที่คลุมถึงศาลากลางจังหวัดนั้น เพราะเหตุว่าทางจังหวัดมีโครงการจะย้ายศาลากลางและสถานที่ราชการต่าง ๆ มาไว้ในเขตเทศบาล โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่เชิงเขาอกบ ตามผังเมืองของกรมโยธาเทศบาล พ.ศ. 2492 แต่ปรากฏว่าไม่อาจดำเนินการตามโครงการดังกล่าวได้ เนื่องจากสภาพตัวเมืองในเขตเทศบาลเป็นที่ชุมนุมการค้าและที่อยู่อาศัยซึ่งหนาแน่นขึ้นเรื่อย ๆ หากจะดำเนินการตามโครงการนั้นจะต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก ในที่สุดคณะกรรมการบูรณะจังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. 2500 จึงมีมติให้สร้างศาลากลางที่เดิม ซึ่งอยู่ห่างจากเทศบาลเดิม (วัดพรหมจริยาวาส) ประมาณ 500 เมตร การขยายเขตเทศบาลครั้งที่สองเทศบาลเมืองนครสวรรค์จึงมีเนื้อที่เพิ่มเป็น 27.87 ตารางกิโลเมตร โดยมีพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาล เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2522 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2522 เป็นต้นไป โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	จดแนวสะพานข้ามฝั่งแม่น้ำปิงใกล้เกาะตาเทพ
ทิศใต้	จดวัดศรีสุวรรณ (วัดเขื่อนแดง) ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3005 ท่าตากุ๋ย-โกรกพระ
ทิศตะวันออก	จดทางรถไฟบริเวณสถานีรถไฟปากน้ำโพ
ทิศตะวันตก	จดสะพาน 2 เขาขาด (กม.241+650)

โดยรวมท้องที่บางส่วนของตำบลนครสวรรค์ตก ตำบลนครสวรรค์ออก ตำบลวัดไทร ตำบลแควใหญ่ และตำบลปากน้ำโพทั้งหมด เข้าไว้เป็นเทศบาล ต่อมาเมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2538 ได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเทศบาลเมืองนครสวรรค์ขึ้นเป็นเทศบาลนครนครสวรรค์ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2538 เป็นต้นไป (กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครนครสวรรค์, 2542)

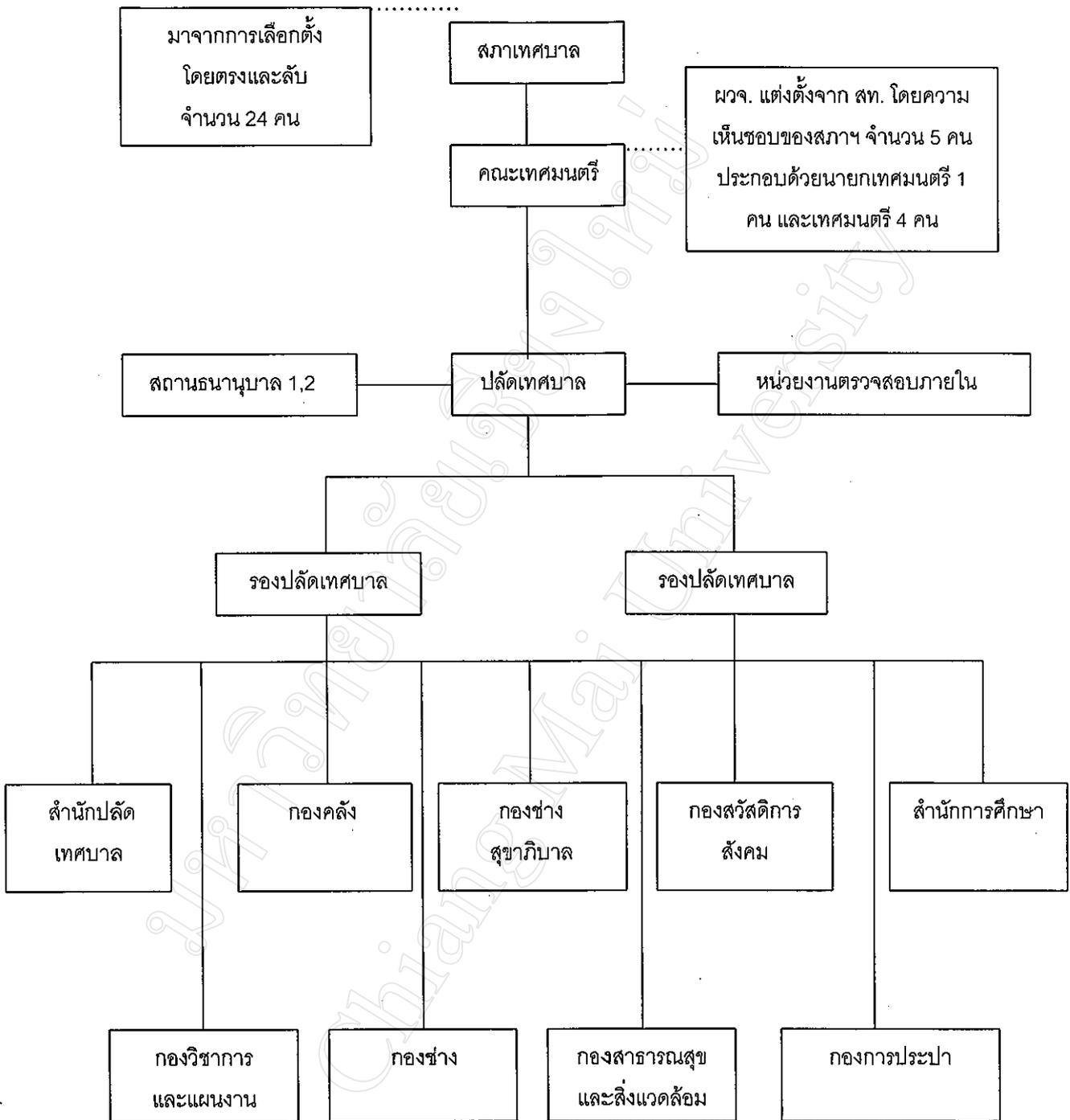
4.2 โครงสร้างของเทศบาลนครนครสวรรค์

เทศบาลนครนครสวรรค์เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น โดยโครงสร้างของเทศบาล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ประกอบด้วย

- สภาเทศบาล โดยสภาเทศบาลนครนครสวรรค์ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนจำนวน 24 คน มีอำนาจหน้าที่ในการตราพระราชบัญญัติ ควบคุมฝ่ายบริหาร ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะเทศมนตรี และอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการของสภาเทศบาล
- คณะเทศมนตรี ประกอบด้วยนายกเทศมนตรี 1 คน และเทศมนตรีอีก 4 คน รวมเป็น 5 คน มาจากการแต่งตั้งของผู้ว่าราชการจังหวัดโดยความเห็นชอบของสภาเทศบาล มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลและรับผิดชอบในการบริหารงานทั่วไปของเทศบาล โดยมีพนักงานเทศบาลซึ่งมีปลัดเทศบาลเป็นหัวหน้า เป็นผู้นำนโยบายของคณะเทศมนตรีไปปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

4.3 การแบ่งส่วนการบริหารของเทศบาลนครนครสวรรค์

เทศบาลนครนครสวรรค์เป็นเทศบาลชั้นหนึ่ง	แบ่งส่วนการบริหารงานของเทศบาล
1. สำนักปลัดเทศบาล	6. สำนักการศึกษา
2. กองวิชาการและแผนงาน	7. กองการประปา
3. กองคลัง	8. กองช่างสุขาภิบาล
4. กองช่าง	9. กองสวัสดิการสังคม
5. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	10. หน่วยงานตรวจสอบภายใน

ภาพที่ 4 : แผนภูมิการบริหารงานของเทศบาลนครนครสวรรค์